

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

İKTİSAT FAKÜLTESİ

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

DIŞ TİCARET
VERİLERİ

FİNANSAL YATIRIM
ARAÇLARI GETİRİSİ

TÜKETİCİ GÜVEN
ENDEKSİ

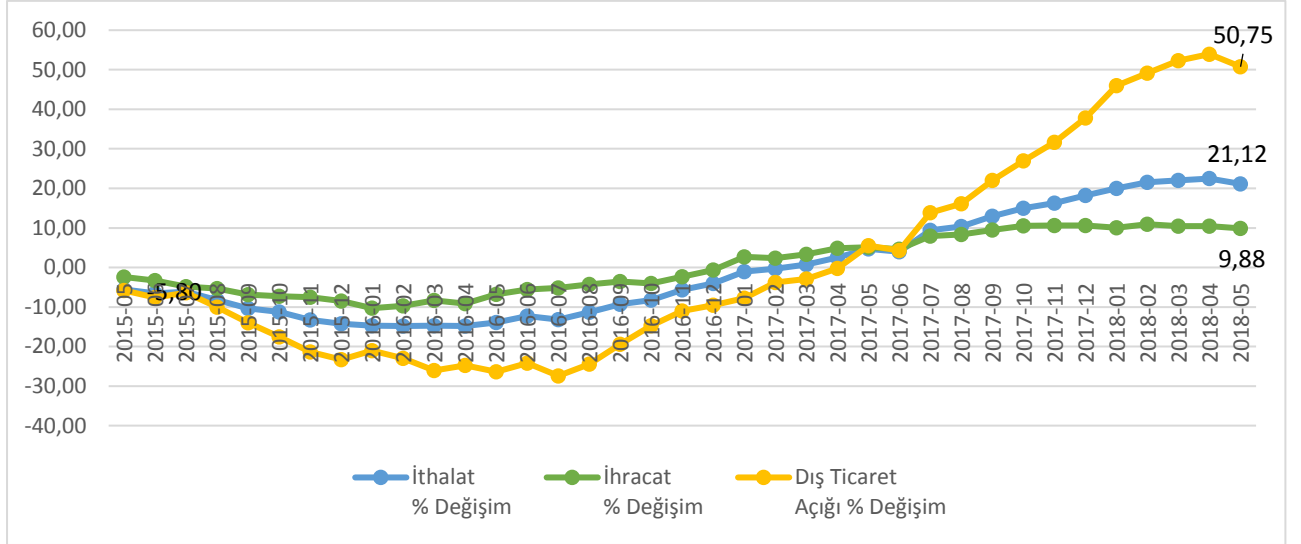
ENFLASYON
GÖSTERGELERİ

İŞSİZLİK VE
İSTİHDAM
ORANLARI

Mayıs Ayı Dış Ticaret Açığında Artış

2018 yılının Mayıs ayında **ihracat** miktarı bir önceki yılın aynı ayına göre %5,3 oranında artarak 14 milyar 306 milyon dolar oldu. Buna karşılık **ithalat** miktarı da %5,5 oranında artış göstererek 22 milyar 65 milyar seviyesinde gerçekleşti. Böylece Mayıs 2018 döneminde **dış ticaret açığı** %5,7 oranında artarak 7 milyar 759 milyon dolara yükseldi. Türkiye ekonomisinin ithalata bağımlı yapısı, büyüme rakamlarının yüksek olmasına rağmen dış açığın da sürekli artış seyrinde olmasına neden olmaktadır. Yüksek teknolojlü ürün üretimine ve ihracatına dayalı bir ekonomik dönüşümün gerekliliği, Türkiye ekonomisinin kırılgan büyümesine karşın öncelikli sırada yer almaya devam etmektedir.

Şekil 1: İhracat, İthalat ve Dış Ticaret (12 Aylık Ort. Göre Yüzde Değişim)

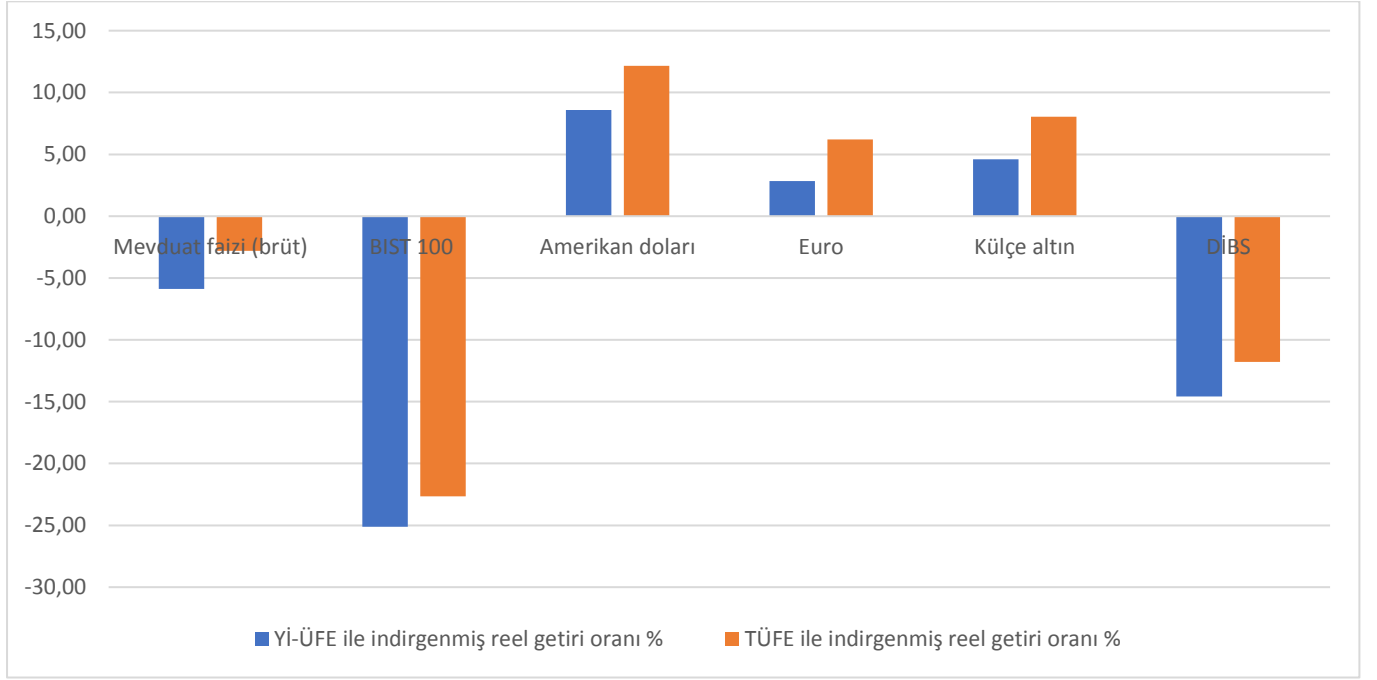
Türkiye'nin dış ticaret ortakları arasında en büyük paya sahip olan AB'ye yapılan ihracat %19,3 seviyesinde artış gösterdi. Mayıs 2018 döneminde en çok ihracat yapılan ülke 1 milyar 357 milyon dolar ile Almanya olurken en çok ithalat yapılan ülke ise 2 milyar 80 milyon dolar ile Çin oldu.

Türkiye ekonomisi büyürken dış açık, **ithalat bağımlılığı** nedeniyle artıyor. 2018'in ilk 5 ayında dış ticaret açığı 35 milyar 200 dolar oldu.

En Çok Kazandıran Yatırım Aracı ABD Doları

2018 yılının Nisan, Mayıs ve Haziran aylarını kapsayan üç aylık dönemde, finansal yatırım araçları arasında **en yüksek reel getiri** ABD Doları'nda oldu. ABD Dolarının reel getirisi, yurt içi üretici fiyatına (Yİ-ÜFE) indirildiğinde %8,59, tüketici fiyat endeksine (TÜFE) indirildiğinde ise %12,16 oranında yatırımcısına kazanç sağladı. Bunun yanında **en çok kaybettiren** finansal yatırım aracı ise BİST 100 endeksi oldu. Son üç aylık dönemde BİST 100 endeksi Yİ-ÜFE'ye indirildiğinde %25,11, TÜFE'ye indirildiğinde ise %22,65 oranında yatırımcısına kaybettirdi.

Şekil 2: Finansal Yatırım Araçlarının Reel Getiri Oranları (Nisan, Mayıs, Haziran 2018)

2018 yılının Nisan, Mayıs ve Haziran dönemlerini kapsayan üç aylık dönemde ABD Doları dışında yatırımcısına kazandıran finansal yatırım araçları Euro ve külçe altın oldu. Euro Yİ-ÜFE'ye indirgenmiş olarak %2,83 oranında; TÜFE'ye indirgenmiş olarak ise %6,2 oranında kazandırdı. Külçe altın ise Yİ-ÜFE'ye indirgenmiş olarak %4,59 oranında; TÜFE'ye indirgenmiş olarak da %8,3 oranında kazandırdı. Aynı dönemde BİST 100 endeksinin yanında yatırımcısına kaybettiren finansal yatırım araçları mevduat faizi ve devlet iç borçlanma senetleri (DİBS) oldu. Mevduat faizi Yİ-ÜFE'ye indirgenmiş olarak %5,88 oranında, TÜFE'ye indirgenmiş olarak ise %2,79 oranında; DİBS ise Yİ-ÜFE'ye indirgenmiş olarak %14,59 oranında, TÜFE'ye indirgenmiş olarak ise %11,79 oranında kayba neden oldu.

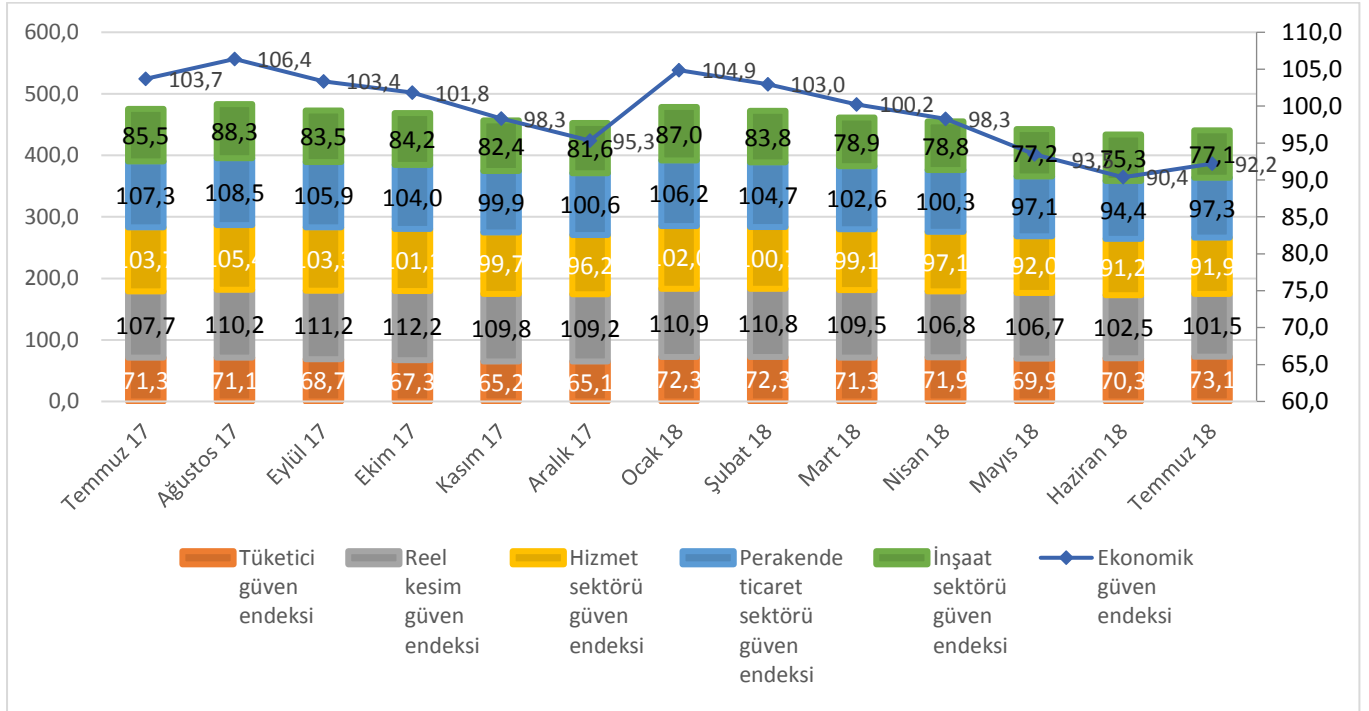
Finansal yatırım araçları arasında **en çok kazandıranlar** ABD Doları ve Euro olurken en çok kaybettiren ise BİST 100 endeksi oldu.

Temmuz Ayı Ekonomik Güven Endeksi Arttı

Temmuz 2018 döneminde **ekonomik güven endeksi**, bir önceki aya göre %2 oranında artarak 92,2 seviyesine yükseldi. Endeksin bu dönemki yükselişinde, bileşenleri arasında yer alan tüketici, hizmet sektörü, perakende ticaret ve inşaat sektörü güven endekslerinin artış oranları etkili oldu. Diğer bir bileşen olan reel kesim güven endeksi (imalat sanayi sektörü) ise Haziran 2018 dönemindeki 102,5 seviyesinden 101,5 seviyesine geriledi. Böylece Temmuz 2018 döneminde reel kesim güven endeksi son 18 ayın en düşük seviyesine gerilemiş oldu.

Temmuz 2018 döneminde **reel kesim güven endeksi** 101,5 seviyesine gerileyerek son 18 ayın en düşük seviyesinde gerçekleşmiş oldu.

Şekil 3: Ekonomik Güven Endeksi ve Bileşenleri

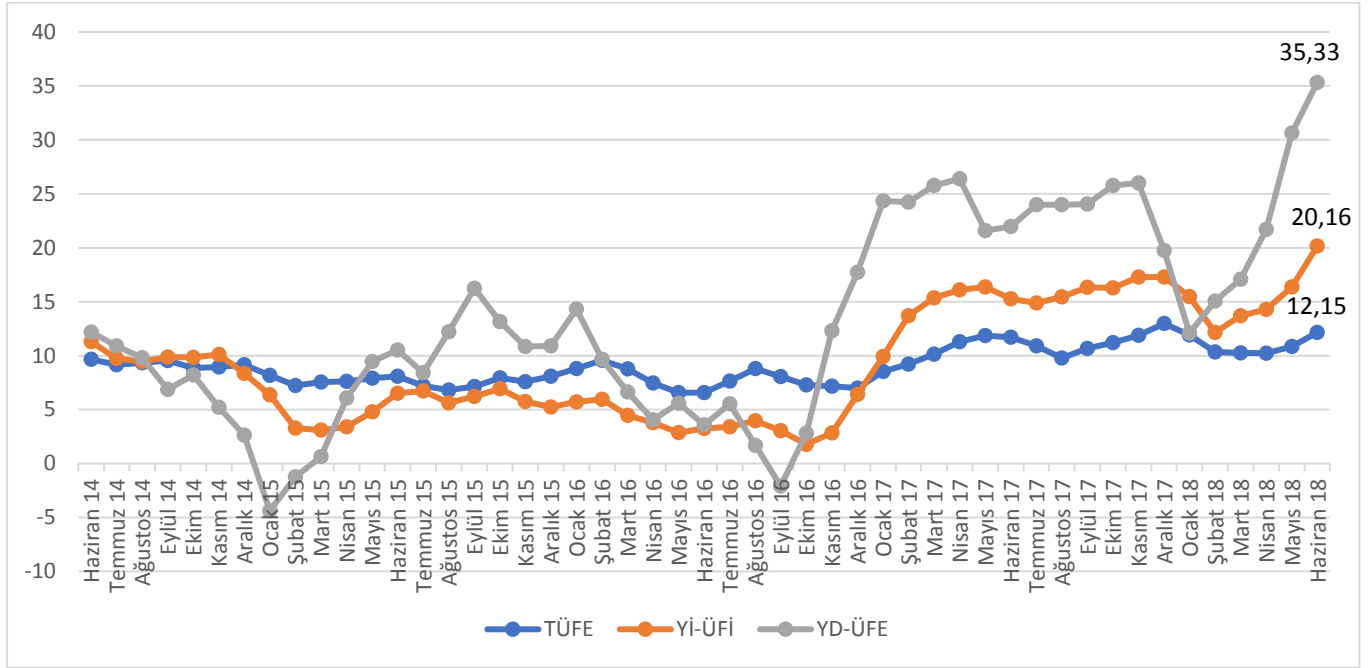

Haziran 2018 döneminde tüketici güven endeksi dışında diğer bileşenlerin tamamı son 12 ayın en düşük seviyesinde iken Temmuz 2018 döneminde reel kesim güven endeksi hariç diğer bileşenlerde artış meydana geldi. Ekonomik güven endeksi bileşenleri tek tek incelendiğinde Haziran 2018 döneminden Temmuz 2018 dönemine göre tüketici güven endeksi 70,3 seviyesinden 73,1 seviyesine, hizmet sektörü güven endeksi 91,2 seviyesinden 91,9 seviyesine, perakende ticaret sektörü güven endeksi 94,4 seviyesinden 97,3 seviyesine ve son olarak inşaat sektörü güven endeksi ise 75,3 seviyesinden 77,1 seviyesine yükseldi. Çoğu bileşende bir artış meydana gelmesine rağmen, **endeksin hala 100'den küçük olması genel ekonomik duruma ilişkin kötümserliğin devam ettiğini göstermektedir.** Bununla birlikte reel kesim güven endeksindeki düşüş seyri de bu kötümserliği daha görünür kılmaktadır.

Enflasyon Oranları Yükselişte

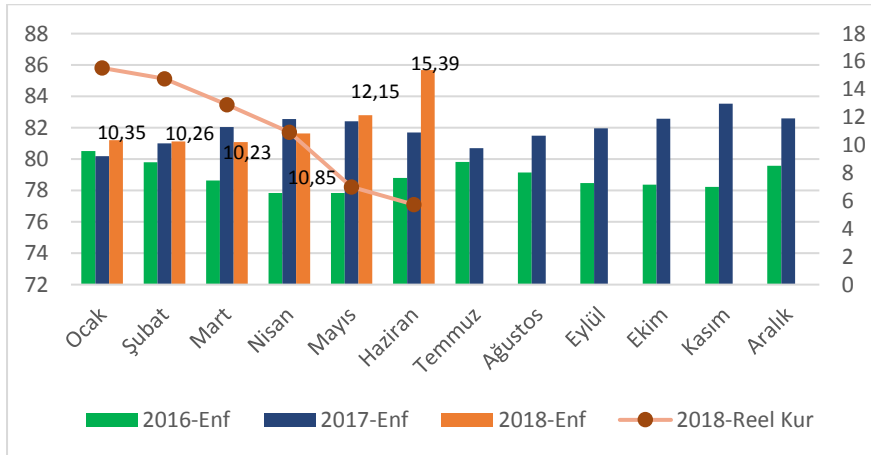
Haziran 2018 döneminde **tüketici fiyat endeksi (TÜFE)** Mayıs 2018 dönemine göre %2,61 oranında artış meydana geldi. Aynı dönemde TÜFE değeri bir önceki yılın Aralık ayına göre %9,17 oranında artış gösterirken bir önceki yılın aynı ayına göre ise %15,39 oranında artış gösterdi. Yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE), Haziran 2018 döneminde bir önceki aya göre %3,03 oranında arttı. Bir önceki yılın Aralık ayına göre %15,52 oranında artan Yİ-ÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %23,71 oranında arttı.

Şekil 4: TÜFE, Yİ-ÜFE ve YD-ÜFE (Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Değişim)

Haziran 2018 döneminde **yurt dışı üretici fiyat endeksi (YD-ÜFE)** bir önceki aya göre %3,44 artış gösterdi. Endeks bir önceki yılın Aralık ayına göre %19,48 oranında artarken bir önceki yılın aynı ayına göre ise %35,33 oranında arttı. Hem yurt içi hem de yurt dışı ürünlerinin fiyatının yükselmesinde üretimde kullanılan girdilerin maliyetlerinin artması ve döviz kurunda yaşanan hızlı artışlar etkili oldu. YD-ÜFE’de ana sanayi gruplarına göre yıllık bazda **en fazla artış** %79,53 oranı ile enerji ürünlerinde gerçekleşti. Haziran 2018 döneminde, yıllık bazda %38,8 oranında ara mallarında, %35,34 oranında imalat sanayi mallarında ve %35,11 oranında sermaye mallarında artış oldu.

Şekil 5: Reel Kur Endeksi ve Tüketici Enflasyonu

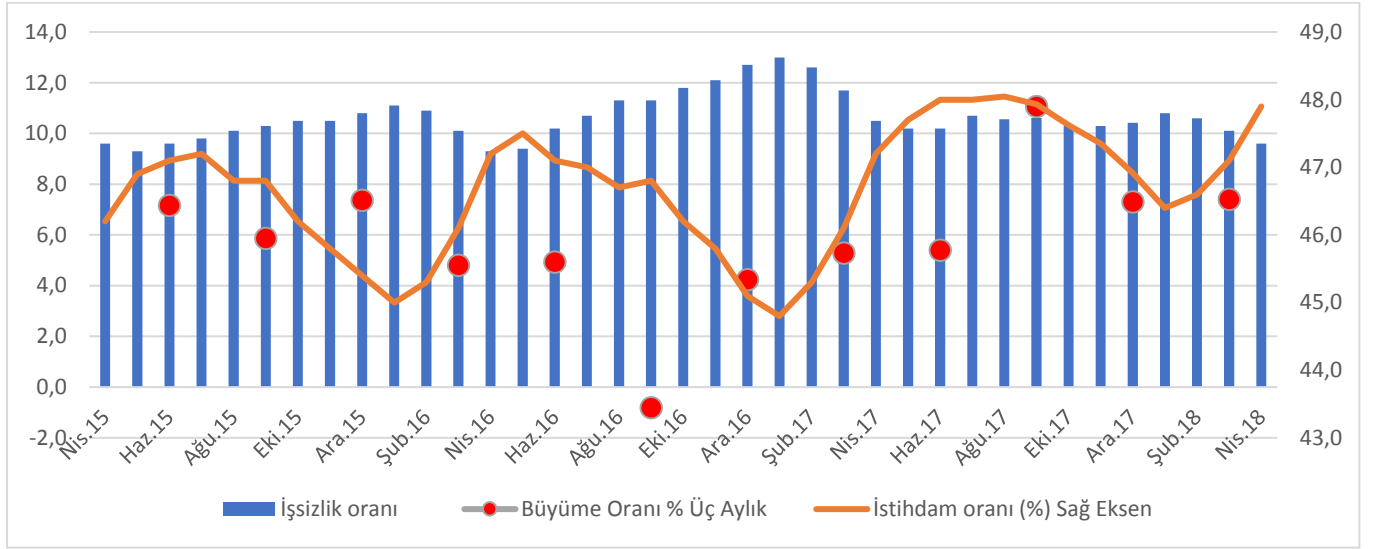

Reel kur endeksinin yıl başından itibaren düşüş seyrinde olması, döviz kurları kanalıyla enflasyon oranlarını da etkilemektedir. **Artan döviz kurları enflasyon oranlarının artmasına neden olurken, enflasyonun artması da döviz kurlarını yükseltmektedir.**

İşsizlik Oranı Nisan 2018'de %9,6 Oldu

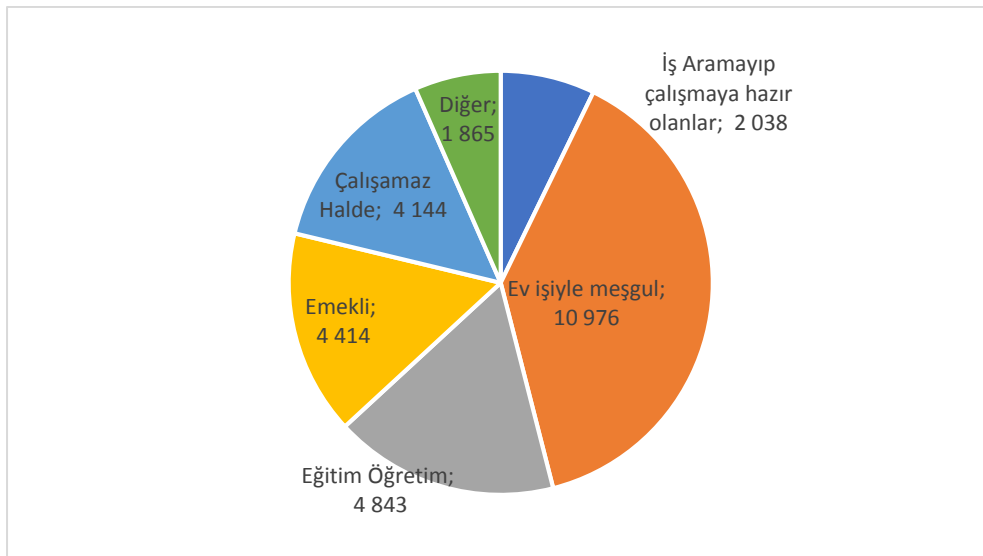
Nisan 2018 döneminde, bir önceki Mayıs 2018 dönemine göre **işsizlik oranı** 0,9 puan azalışla %9,6 seviyesinde gerçekleşti. İşsiz sayısı 201 bin kişi azalarak 3 milyon 86 bin kişi oldu. Genç nüfusta (15-24 yaş) ise işsizlik oranı %2,9 puan azalarak %16,9 seviyesinde oldu. Nisan 2018 döneminde **istihdam oranı** ise 0,7 puan artışla %47,9 seviyesinde gerçekleşti. İstihdam edilenlerin sayısı 8521 bin kişi artarak 29 milyon 9 bin kişi oldu. İstihdam oranı Nisan 2018 döneminde artmış olmasına karşın halen %50 seviyesinin üstüne çıkamadı.

Şekil 6: İşsizlik, İstihdam ve Büyüme

Nisan 2018 döneminde **iş gücüne dahil olmayanların** sayısı 28 milyon 424 bin kişi oldu. İş gücüne dahil olmama nedenlerinin alt kalemlerine bakıldığında iş aramayıp iş çalışmaya hazır olanların sayısı 2 milyon 32 bin kişi oldu. Bunun yanında ev işiyle meşgul olanların sayısı 10 milyon 976 bin kişi, emekli sayısı 4 milyon 414 bin kişi ve son olarak eğitim-öğretim nedeniyle iş gücüne dahil olmayanların sayısı ise 4 milyon 843 bin kişi oldu.

Şekil 7: Nisan 2018 Döneminde İş Gücüne Dahil Olmama Nedenleri (Bin Kişi)

Yasal Uyarı

Bu bültende yer alan bilgiler güvenilir olduğuna inanılan ve kamuya açık olan kaynaklardan derlenmiştir. Bülten sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır, Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamaktadır. Bülteni hazırlayan akademisyenlerin kişisel görüşleri ve değerlendirmelerini içerebilir. Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi bültende yer alan bilgi ve değerlendirmelerin kesin doğruluğu ya da değişmezliği ile ilgili bir garanti vermemektedir. Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi bültende yer alan bilgileri herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu bültende yer alan bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaysız oluşabilecek zararlardan Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi hiçbir şekilde sorumluluk üstlenmemektedir.

Bu bültende yer alan bilgilere kişisel kullanımlar için izin verilmiştir, bunun dışında ticari ya da kamusal olsun herhangi bir kullanımda Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi'nin izni olmadan kısmen ya da tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.

Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Bölümü Öğretim Elemanları
Prof. Dr. Cengiz Bahçekapılı cbahcekapili@marmara.edu.tr
Araş. Gör. Suat Aksoy suat.aksoy@marmara.edu.tr
Araş. Gör. Buket Çetin buket.cetin@marmara.edu.tr